

код Плеваља. — Историски записи, XIV. Цетиње, 1958, стр. 235—260), где указана и предшествующая литература). Краткий каталог дал Л. Друковић-Јакшић (Књижница манастира св. Троице код Плеваља. — Библиотекер, Београд, 1957, 3—4, стр. 227—234).

Манастирь Николац, около Биелого Поля, также сохранил ценное собрание из 84 рукописей. 51 из них описал В. Торовић (Рукописи у Николцу код Бијелог Поља. — Зборник за историју Јужне Србије и сусједних области, I. Скопље, 1936, стр. 77—90). Новое полное описание всей коллекции принадлежит В. Мошину (Тирилски рукописи у манастиру Николцу код Бијелог Поља. — Историски записи, XVIII. Титоград, 1961).

В маленькой сельской церкви глухого села Подврха, в округе Биелого Поля, также сохранилось 11 древних рукописей и среди них замечательное иллюминированное осанское Евангелие, которое описали Ј. Ђурић и Р. Иванишевић (Јеванђеље Дивоша Тихорадића. — Зборник радова Византолошког института, VII. Београд, 1961, стр. 153—160, с 7 прекрасными таблицами снимков) и И. Грицкат (Дивошево Јеванђеље. Филолошка анализа. — Јужнословенски филолог, XXV. Београд, 1961—1962, стр. 227—293 и VI табл.). Подготавливается к печати описание всей коллекции Учреждением по защите памятников культуры (Завод за заштиту споменика културе) в Цетиње.

В Черногории ценное собрание из 85 рукописей находится в монастыре г. Цетиња. Описано: Д. Вуксан. Рукописи Цетињскога манастира. — Зборник за историју Јужне Србије и сусједних области, I. Скопље, 1936, стр. 190—221. Новый краткий каталог, с учетом дополнительных данных, которые привел Ђ. Радојичић (Историски часопис, II. Београд, 1951, стр. 333—343), и с поправками хронологии памятников составил В. Мошин (Тирилски рукописи Цетињскога манастира. — Летопис Југословенске академије знаности и умјетности, 61. Загреб, 1956, стр. 280—284). См. также: Б. Павичевић. Цетињски манастир у историји Црне Горе. — Југославија, Београд, 1954, 8, стр. 1—12).

Три евангелия и несколько поздних рукописей вместе с собранием древних грамот монастыря Вранины хранятся в Цетинском музее. См.: М. Драговић. Старине ризнице цетињске. — Старинар, V. Београд, 1888, стр. 15—17; Д. Вуксан. 1) Једно румуњско јеванђеље држ. Музеја цетињског. — Прилози за књижевност, историју и фолклор, VII. Београд, 1927, стр. 219—222; 2) Вјечнопамјатник и анатема. — Прилози за књижевност, историју и фолклор, X. Београд, 1930, стр. 236—237; Б. Хршак и Т. Рибкин. Рестаурирање два четвроеванђеља из Цетиња. — Зборник Хисторијског института Југославенске академије, II. Загреб, 1959, стр. 167—172.

Манастирь Пива, в котором Гильфердинг еще в 1857 г. видел «груду рукописей», сохранил только 8 из них. Рукописный каталог, составленный Э. Янц, имеется в монастыре и в Цетинском учреждении по защите памятников культуры (Завод за заштиту споменика културе).

В монастыре Мораче (здесь в 1847 г. Врчевич нашел 32 рукописи) осталось сейчас только 7 памятников. Их описал В. Мошин (Тирилски рукописи Морачкога манастира. — Историски записи, XVII. Титоград, 1960, стр. 553—565). В богатом ранее рукописями монастыре Добриловине, на реке Таре, откуда Врчевич вывез груды рукописей, по «Саопштења Завода за заштиту споменика културе Нар. Реп. Црне Горе», не осталось ни одной рукописной книги. В монастыре Остроге Г. Радојичић нашел 1 рукопись, в монастыре Прасковице — 2 (Ђ. и Н. Радојичић. Извештај о раду на проучавану старих рукописних